

LA NARRATIVA FANTÀSTICA (O DE FANTASIA)
AL PAÍS VALENCIÀ

Josep Antoni Fluixà
(Fundació Bromera)

A FANTASIA HA ESTAT SEMPRE PRESENT EN TOTA la literatura narrativa tant de tradició oral com escrita. Afirmariem, fins i tot, que li és un element consubstancial i necessari: sense un mínim de fantasia no hi ha cap obra de ficció. Per això mateix, l'anomenada narrativa realista no és, en aquest sentit, cap singularitat perquè, a pesar de representar la realitat de la manera més fidedigna possible, treballa sempre sobre elements imaginatius de l'autor o autora. Però quan es parla de literatura fantàstica, els entesos crítics literaris no es refereixen mai al conjunt global, sinó a un tipus de narració o de subgènere amb unes característiques referencials, sempre discutibles i imprecises, que el distingeixen i li donen naturalesa pròpia.

La novel·la i la literatura fantàstica en general, com s'entenen avui, són un fenomen relativament nou, tot i que no ens seria difícil d'assenyalar al llarg de la història diversos antecedents. En la narrativa oral rondallística trobem elements característics presents també en la moderna literatura de fantasia. Així mateix, els relats de Plató sobre l'Atlàntida en *Crítiques* i *Timeu* podrien ser-ne un remot precedent, com també les falses narracions de viatges que Lluçà de Samòsata descriu en *Una història vertadera* en l'any 175, on els viatgers visiten una lluna poblada de fantàstiques criatures i participen en la primera batalla espacial de la història.

Precusores, també, podrien ser-ne, entre altres, les obres *Somni* (1634), de Johannes Kepler; *L'home en la lluna* (1638) de Francis Godwin, i també les obres de Cyrano de Bergerac, *Història còmica dels estats i imperis de la Lluna* (1648-1650) i *Història còmica dels estats i imperis del Sol* (1662); l'obra de Jonathan Swift, *Els viatges de Gulliver* (1726), i fins i tot, el *Micromegues* (1752) del francès Voltaire. Elements fantàstics trobem en la novel·la gòtica del segle XIX i, sobretot, en els fundadors del gènere de ciència-ficció: Jules Verne i Herbert G. WELLS, autor de *La màquina del temps* (1894).

No obstant tot això, com hem dit, la narrativa fantàstica té unes característiques que la diferencien de forma evident de tota la resta d'obres esmentades com a precedents. Per exemple, les obres de Bergerac i les de Swift tenen una intenció satírica que converteix en

paròdia la realitat del seu món de fantasia, mentre que el món descrit en els obres actuals és més èpic i, fins i tot, moral.

Els antecedents més immediats de la narrativa fantàstica els hem de buscar en la ciència-ficció. De fet, les primeres obres que comencen a definir la visió actual de la novel·la fantàstica es publiquen en col·leccions i revistes especialitzades en el gènere. Diferenciar-les no sempre és fàcil i això produeix confusió. Les obres de ciència-ficció descriuen també mons de fantasia, però pretenen sempre justificar d'alguna manera racional o científica els detalls que donen versemblança a l'univers particular que representen. Les obres de fantasia, per contra, no senten aquesta necessitat i hi predomina, sovint, l'aspecte màgic i meravellós en els seus personatges i en les societats que esbossen o caracteritzen.

Aquests trets peculiars de la novel·la fantàstica, els observem clarament en les obres més importants d'aquest gènere: *El hòbbit* (1937) i *El senyor dels anells* (1954-1955), de John Ronald TOLKIEN; la trilogia de *Terramar* (1968-1972), d'Ursula K. LE GUIN i l'obra de Barbara HAMBLY, *Vèncer el drac* (1986). L'èxit comercial i de crítica rebut per aquestes obres provocà una gran proliferació d'obres fantàstiques, sobretot en la cultura anglosaxona, no sempre acompanyada d'una mínima qualitat.

Una de les últimes tendències en el temps ha estat la recreació i reconstrucció de llegendes de tipus històric com les del cicle artúric o la reescriptura de mites de caràcter nacional o fundacional.

Així mateix, dins de la novel·la de fantasia s'inclouen les obres de «fantasia heroica», anomenades també novel·les «d'espasa i bruixeria». Es descriu amb aquest terme la fantasia de tipus bel·licós i aventurer que tindria en *Conan* (1932-1936), de Robert E. HOWARD, el seu personatge més paradigmàtic.

Aquestes obres es caracteritzen per la brutalitat heroica dels protagonistes, per l'estructura de tipus feudal del món que descriuen, per l'ús de l'espasa i pel recurs a la bruixeria en les situacions conflictives. Moltes d'aquestes obres de fantasia heroica tenen un alt grau de sexisme i mostren, fins i tot, clares tendències feixistes. Afortunadament, aquests estereotips van superant-se, sobretot, amb la participació d'escriptors i amb un major rigor qualitatiu.

No obstant això, i a pesar de la majoria d'edat de la novel·la fantàstica, per concloure aquesta visió general, s'ha de reconèixer que la fantasia es resisteix a encasellar-se en un gènere molt específic. Per això, de tant en tant, apareixen obres de difícil catalogació com *La història interminable* (1979), de Michael ENDE, o com *Dune* (1965), de Frank

HERBERT, obra de ciència-ficció i fantasia que tracta del ressorgiment d'un messies en el si d'un imperi galàctic, però que planteja al mateix temps problemes ecològics i d'intriga política.

I és que aquest tipus de literatura, més enllà de la classificació en un determinat gènere o subgènere, reclama el seu lloc d'honor en el conjunt de la narrativa literària. Si hi ha qualitat, qualsevol obra fantàstica ha de tenir la mateixa consideració crítica que una novel·la negra, realista, psicològica, històrica, política o d'aventures.

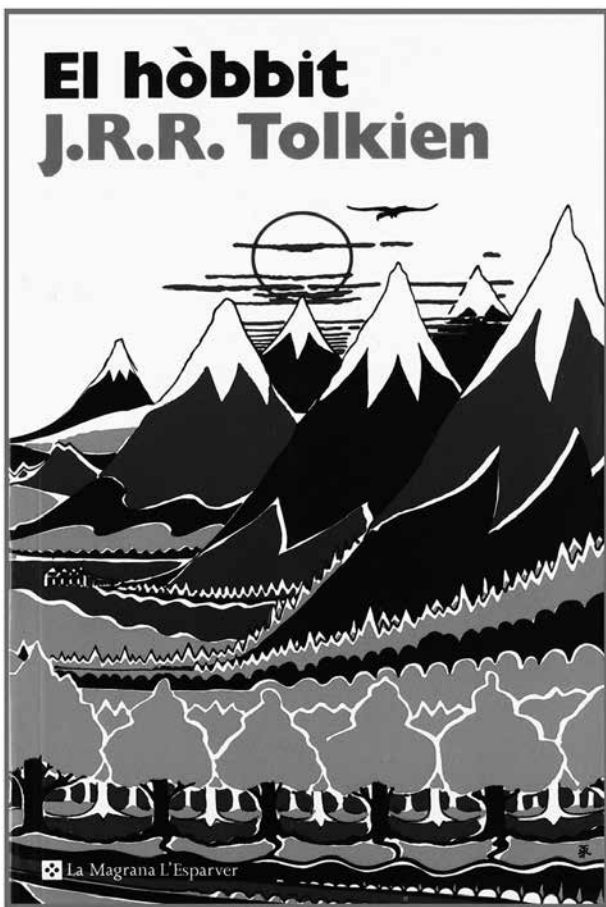
Il·lustració de Charles Vess per a la coberta de l'edició il·lustrada de *Terramar* d'Ursula K. Le Guin

En la nostra llengua i literatura, el gènere o subgènere fantàstic sembla que ha estat poc conreat, almenys en el vessant de la narrativa dirigida a un públic lector adult. I dic sembla perquè se n'han fet pocs estudis que ens donen a conèixer el seu ús i ens en valoren la qualitat. Probablement, pel que s'observa en una primera visió molt generalitzada, la creació d'universos fantàstics i màgics haja estat utilitzada més en el camp de la literatura infantil i juvenil. Cal citar, en aquest sentit, l'obra de Joles Sennell, pseudònim de Josep ALBANELL, *La guia fantàstica* (1977), o les obres de Miquel Agustí Rayó, Gabriel Janer Manila i M. Mercè Canela, per anomenar només uns quants autors, encara que la llista hauria ser més extensa si l'objecte d'aquest article fora l'anàlisi de la producció a Catalunya o a les Illes Balears.

Però l'objectiu és més modest. Es tracta de ressenyar la producció de narrativa fantàstica al País Valencià com una primera aportació i

aproximació al gènere fantàstic en la literatura catalana. Per això, ens referirem sempre a escriptors i escriptores que escriuen en valencià, deixant de banda, per exemple, l'obra importantíssima d'una narradora valenciana, Laura GALLEGO, la qual, evidentment, ha d'estar adscrita al camp d'estudi de la literatura fantàstica en espanyol. D'aquesta autora, però, no podem oblidar obres com *El Valle de los Lobos* (2000), *La maldición del Maestro* (2001) o *La llamada de los muertos* (2003), com també *Memorias de Idhún* (2004-2006), una trilogia amb la qual assajà un acostament a la literatura fantàstica d'adults. De Laura GALLEGO cal destacar també que una part important de la seua producció ha sigut traduïda a la nostra llengua i la podem trobar, per exemple, en el catàleg d'Edicions Bromera: *Mandràgora* (2007a), *Ales negres* (2017), *Ales de Foc* (2016) i *L'Emperadriu dels Eteris* (2007b) s'han publicat a la col·lecció «Esfera», amb molt bona acollida per part dels lectors.

Dissortadament, la dedicació, quasi exclusiva, de Laura Gallego al gènere fantàstic no la podem trobar en cap altra escriptora o escriptor en valencià, perquè es tracta d'un gènere relativament nou, procedent de la literatura anglesa, que s'ha popularitzat, sobretot, a partir de les versions cinematogràfiques que s'han fet amb gran èxit. Recordem la sèrie de pel·lícules de Harry Potter, basada en els llibres (1997-2007) de J. K. ROWLING, o les de *Les cròniques de Nàrnia* (1950-1956), basades en els llibres de C. S. LEWIS... i, sobretot, *El senyor dels anells* i *El hòbbit* de Tolkien. Més conreada, amb tota seguretat, ha estat la literatura de fantasia infantil, que té un dels seus referents internacionals en la novel·la *El meravellós màgic d'Oz*, de l'escriptor nord-americà L. Frank BAUM (1900). Moltes de les obres infantils publicades pels nostres autors tenen la fantasia com a element essencial i ambiental en les seues narracions. Pràcticament la totalitat de l'obra de Mercé Viana la podríem incloure dins d'un estil fantàstic descriptiu de mons alternatius al món real. I, fins i tot, hi podem trobar obres de narrativa infantil que s'aproximen bastant a les característiques definitòries de la literatura fantàstica, obres com, per exemple, *El viatge al país dels cocòlits* de Josep Antoni FLUIXÀ, *Les costures del món* de Teresa BROSETA (2005), *Els guardians del gel* (2016) i *Thora i l'anell de la sort* (2003) de Pep CASTELLANO, o com *Èric i la Princesa dels Gels* de Juane GUMBAU, per citar-ne només unes poques. Però la narrativa infantil té, a més, unes característiques que la diferencien també de la descripció canònica de la literatura fantàstica.

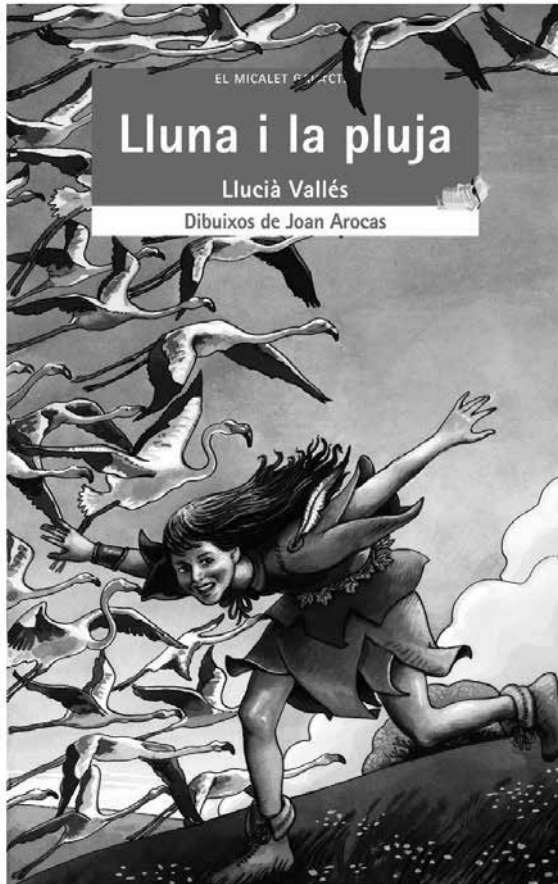

Per això, si volem ressenyar aquest tipus de literatura feta al País Valencià en valencià, ens hem de centrar més en la narrativa juvenil. En aquest sentit, la primera obra que trobem publicada, amb totes les característiques clàssiques de la literatura fantàstica, és *El misteri de l'aigua* (1985) de Josep FRANCO, publicada inicialment per Gregal Llibres i reeditada l'any 1991 per Columna. Es tracta d'una narració d'arrels clarament tolkianes amb un primer capítol que descriu els orígens mitològics del món on van a transcórrer els fets narrats i que està protagonitzada per una xiqueta, Laia, que haurà d'iniciar una aventura per tal de conjurar tots els mals que amenacen la terra de Gal i la seua capital, Elícia. La novel·la, a més, està escrita amb un estil literari elegant i ric que la converteix en una de les obres més reeixides de la literatura fantàstica valenciana.

Josep FRANCO, a més, ens donà, sobretot als inicis de la seua trajectòria destacada i prolífica com a narrador, dues obres més de caràcter fantàstic: *La sal* (1988) i *Anàdia, la ciutat submergida* (1996). Amb la primera guanyà el premi Ramon Muntaner de novel·la juvenil i va ser publicada per Empúries en la col·lecció «L'Odissea». La trama de l'obra compleix perfectament amb les característiques del gènere. El protagonista és ara un adolescent, Aleph de Mirmidònia, que inicia un viatge per la Terra a la recerca de la desaparició misteriosa de la sal. En el viatge descobreix l'amor i també el valor de l'amistat i la llibertat. Aquests sentiments li donaran forces per a lluitar contra la tirania, el poder del mal que es contraposa sempre en les narracions fantàstiques al bé de la societat. La segona de les novel·les és, en realitat, una versió molt ampliada d'un conte infantil publicat l'any 1991 per la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència de la Generalitat Valenciana. Aparegué a la col·lecció «El Micalet Galàctic», sèrie blava, d'Edicions Bromera i l'autor ens hi descriu, novament, un món fantàstic desconegut per la protagonista, Ida, una xiqueta que es desperta després de la destrucció d'Anàdia per una tempesta. Ida sent l'angúnia de sentir-se l'única supervivent d'una catàstrofe, però, navegant sobre el seu llit, salva una xica que fuig perseguida per un tauró. La xica, en realitat, és una sirena a qui li diuen Nerea i aquest descobriment li obrirà la porta a una aventura increïble amb l'objectiu de recobrar el món perdut dels humans.

Una altra obra important de caràcter fantàstic publicada en aquells anys inicials de la literatura juvenil valenciana és, sens dubte, *L'últim guerrer* (1986) de Vicent PASCUAL, editada també per Gregal Llibres a l'any següent de la novel·la *El misteri de l'aigua* i reeditada, posteriorment, per Tabarca Llibres. La trama argumental recrea un món medievalitzant i heroic, també d'influència tolkiana, però amb un paisatge de vegetació i orografia mediterrània que singularitza la novel·la dins del gènere fantàstic i la dota de personalitat i encert. El protagonista és Karim, un jove que és l'últim descendent dels guerrers Kuna, els forjadors de l'espasa Irune. Aquest jove, a pesar de les reticències inicials, ha d'assumir la responsabilitat de lluitar contra Moloth, el mal. Però no ho fa sol, perquè en aquesta novel·la el paper actiu dels personatges femenins és ben visible i l'autor dona una importància clau a la força de l'amor. Aquesta novel·la té també, com les de Josep Franco, un estil literari molt ric, amb una gran varietat lèxica i unes descripcions belles que fan gaudir el lector del valor de la paraula. Per desgràcia, Vicent PASCUAL, autor també d'altres narracions

d'aventura, no és un autor tan prolífic com Franco però, en els últims anys, ens ha donat una altra novel·la interessant, *Els dorments* (2013) publicada per Tabarca Llibres. En aquesta obra, Vicent Pascual ens descriu un planeta amb dues llunes governat per un tirà sense escrúpols, però en el qual hi ha una llegenda que comença a fer-se realitat: l'arribada dels mítics dorments, uns personatges que emprenen un viatge cap a un destí inicialment desconegut, acompanyats d'un ferotge alidrac i d'un personatge misteriós que apareix i desapareix.

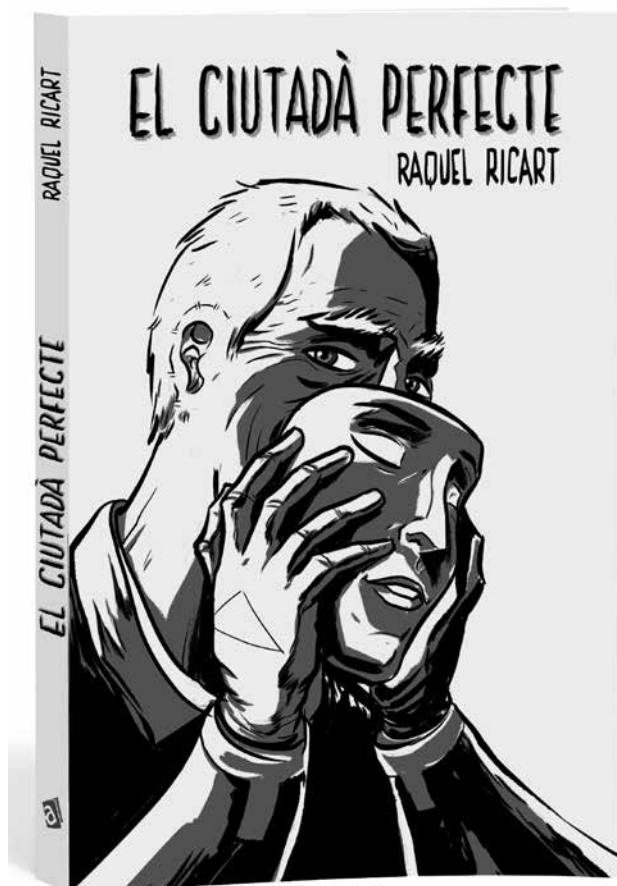
En aquesta mateixa tendència fantàstica podem incloure la novel·la de Joaquim ESPINÓS FELIPE titulada *La devastació violeta* (1991), publicada per Edicions del Bullent, on, en un món imaginari, els pacífics habitants de la Plana de l'Espill estan a punt de ser atacats pels guerrers de la Verda Tramuntana i només uns màgics, guardians

de l'harmonia, són capaços d'evitar la guerra. Probablement, un estudi profund d'aquestes obres esmentades reflectiria, amb tota claredat, la influència que hi tenen moltes de les pors, de les angoixes i de les dèries individuals i col·lectives que patia la societat de l'època.

I situats ja en el segle XXI, s'observa un augment en el conreu de la narrativa fantàstica o de ciència-ficció per part dels escriptors valencians, un gènere molt llegit per les dones, però que, al nostre país almenys, és poc conreat per les nostres escriptores, almenys fins a la segona dècada del segle. La primera obra que trobem és una obra més acostada al subgènere de la ciència-ficció, *Dos mons, un planeta* (2001) de Jordi QUEROL publicada per Edicions Tres i Quatre. Una novel·la ben aconseguida que parteix d'una circumstància original i estranya: l'existència d'un planeta, anomenat Madog, en què els habitants canvien de personalitat cada dos dies, creant dos mons diferents que, com les línies paral·leles, no es troben mai.

A mitjan camí entre la narrativa infantil i la juvenil, ens trobem també amb dues obres destacables de Lluçia VALLÉS, *L'Illa de les Foques* (2002) i *Lluna i la pluja* (2005). La primera és una narració que s'inicia en el món real i en la qual el protagonista, Safrà, descobreix en un llibre els mites de la Mediterrània i inicia un viatge per trobar una sirena. Per tant, és més una narració amb fantasia, que no una història estrictament de gènere fantàstic, adscripció a la qual sí que podem incloure *Lluna i la pluja*, perquè narra les aventures que li passen a la protagonista, Lluna, quan ha d'abandonar el bosc de Gàrgala per culpa de la desaparició de la pluja. En el viatge de recerca coneix molts éssers fantàstics i viu aventures perilloses.

El món fictici ambientat en una edat mitjana no històrica tan típic de les novel·les de fantasia apareix de nou amb l'obra de Ramon PASTOR I QUIRANT titulada *Les tenebres de Maldar* (2003), publicada per Baula. La trama comença a partir d'uns crims protagonitzats per un ésser monstruós i del segrest de la princesa Esmaragda. El cavaller Enric i el seu escuder es veuen obligats a intervindre per desvelar el misteri i alliberar la princesa. L'autor construeix amb agilitat una novel·la d'aventures digna de consideració. Com ho són també les obres de Juane GUMBAU, *L'àngel de la mort* (2005), i *L'àngel redemptor* (2008). La primera va ser publicada per Tabarca Llibres i s'inicia com una novel·la realista, amb els protagonistes cursant estudis en un institut, però la lectura d'un llibre fantàstic aboca el protagonista, Adrià, i els seus amics a portes estel·lars i a altres mons que posen en perill la

seua vida. La segona va ser publicada per Marfil i ens situa en un món futur possible després de l'aparició d'un virus que provoca una gran mortaldat entre la població mundial. En aquest món devastat viu un Soldat que es convertirà en l'Àngel Redemptor.

D'aquesta primera dècada del segle XXI, potser, caldria també ressenyar dues obres de Francesc MOMPÓ, experimentat autor de narracions juvenils, per la barreja que fa d'arguments de novel·la d'aventures amb l'aparició de personatges fantàstics de l'imaginari col·lectiu valencià. Ens estem referint a *Els greixets* (2005) i *Uendos* (2008), publicades les dues en Tabarca Llibres. Com també la presència d'un dels autors més veterans i prolífics de la literatura infantil i juvenil valenciana, Joan PLA, que publica *Xantal, la xica digital* (2007), una nova aportació a la narrativa de ciència-ficció valenciana. La trama

transcorre en un futur indeterminat, en el qual la humanitat ha aconseguit espectaculars avanços genètics que provoquen, alhora, pèrdua de llibertat. I curiosa i digna d'atenció és també la narració juvenil *El jove que va perdre el nom* (2009) de Jesús MOLLÀ CASTELLS, publicada per Tàndem, una història en la qual el protagonista, després d'un accident de bicicleta, es veu obligat a emprendre un viatge oníric a la recerca del nom oblidat i en el qual rep l'ajuda de personatges que habiten entre la fantasia i la realitat. Jesús MOLLÀ CASTELLS és també autor d'una obra infantil *Aiguablava* (2006), que descriu un món mític i imaginari existent a l'Albufera de València.

La segona dècada del segle XXI registra, afortunadament, la primera presència femenina en la literatura fantàstica valenciana i ho fa amb força numèrica i qualitat literària. L'any 2013, Lourdes BOIGUES, coneguda autora de narracions infantils i juvenils, publica *Arc. El naixement d'una heroïna*, publicada a Barcelona per l'editorial Estrella Polar dins de la col·lecció «L'Illa del Temps». La protagonista és la princesa Arcàdia i viu plàcidament al castell del rei Roc fins que l'ha de succeir. Aleshores, l'Oracle es pronuncia i tot canvia. Arcàdia ha d'aprendre a sobreviure en un ambient hostil i es transforma en Arc, una jove guerrera hàbil en l'ús de l'arc que lluita en companyia del jove Tars per guanyar el tron davant les forces obscures dels bruixots de l'Oracle. Arc i espasa es barregen amb bruixeria i aventura en una història que es llig àgil i entreté amb l'estil directe i efectiu de l'autora. Un estil que també utilitza Lourdes BOIGUES en *L'estirp del caçador* (2017), publicada per Edelvives Comunitat Valenciana, i en *La revolta d'Adam* (2018), publicada per Bullent. La primera de les dues obres és una novel·la fantàstica en la qual la protagonista, Araceli, s'enfronta a la desaparició dels seus pares. Quan torna al Mas del Caçador per passar les vacances de Nadal, ja no hi són. L'esperen uns personatges misteriosos i descobreix que el seu iaio Cèsar no era qui deia. L'alliberació dels pares en perill de mort fa que Araceli lluiti contra éssers fantàstics i bruixeries diverses. Per contra, la segona novel·la, *La revolta d'Adam*, és una història de ciència-ficció situada en Seú, una pacífica colònia terrícola situada a anys llum de distància de la Terra. El protagonista, Adam, creu que ha arribat ja l'hora de decidir el futur de les generacions més joves al marge dels poderosos de la Terra. Per tant, és una història d'alliberació i de recerca de la llibertat col·lectiva d'un poble.

Per sort, Lourdes Boïgues no és l'única escriptora del període. Molt destacable és l'excel·lent novel·la *Llum i Estel* (2014) d'una escriptora veterana, Carme MIQUEL, publicada per Bullent. Aquesta obra, com l'anterior, transcorre també en un temps futur, concretament, l'any 2879, i la trama s'inicia quan uns expedicionaris de la ciutat de Sudlàndia troben una jove inconscient en un bosc. Aquesta jove, desmemoriada, és anomenada Llum i, a poc a poc, va recuperant els records fins que descobreix que, en realitat, procedeix d'una altra ciutat i que s'anomena Estel. Carme Miquel, partint d'aquesta situació construeix una novel·la apassionant que fa descobrir al lector un món sorgit després d'una gran catàstrofe mundial i, alhora –entretenint-lo–, li transmet un missatge ecologista amb una clara advertència per fer-nos pensar en el futur. Per la seua banda, Isabel CANET FERRER, destacada escriptora d'obres juvenils, ens ofereix *El Baró de Foc* (2015), publicada com les anteriors a Bullent, una narració de misteri que comença al monestir de la Valldigna quan Joana i Andreu es prometen amor etern. Una promesa que remou la ràbia del Baró de Foc que, des d'aleshores, no para d'intentar destruir el monestir. Finalment, Raquel RICART, ens proposa una història emmarcada també en un futur pròxim en *El ciutadà perfecte* (2015), novel·la publicada per Andana Editorial, en la qual descriu una societat sense complicacions i sense dolor amb la condició de sotmetre's al control del Biopoder.

Ens trobem, en conseqüència, en un període creatiu i amb una producció d'obres importants, tant d'escriptores com d'escriptors. Jesús CORTÉS, per exemple, destacat autor d'obres infantils i juvenils, ens dona a conèixer *La biblioteca fantàstica* (2011) i *Guardians i protectors* (2013), dues històries d'aventura amb elements fantàstics publicades per Bromera. Una característica que també es dona en l'obra de Vicent DASÍ, que trobem també a Bromera, *Loly Ferrer i l'enigma de Gulliver* (2017), fet que demostra que les fronteres entre uns gèneres i altres no són sempre línies clares, sinó espais difusos que propicien la barreja i la influència mútua. Aquest és el cas de *L'aurora de la fi del món* (2014) de Pep CASTELLANO i *Història de Sam. Deus Ex Machina* (2014) de Vicent Enric BELDA, publicades a la col·lecció «Espurna» d'Edicions Bromera. Dues obres d'aventura, però ambientades en un temps futur alterat per una tempesta solar, en la primera novel·la, i, en la segona, per la desaparició de la civilització humana l'any 2120 per l'aparició i acció d'un virus letal.

Finalment, hem de destacar l'aparició recent d'una escriptora molt jove, Mariló ÀLVAREZ SANCHIS, autora d'un llibre de contes, *Relats d'un futur imperfecte* (2018a), publicat per Edelvives Comunitat Valenciana, i d'una novel·la, *La primera onada* (2018b), publicada per Bromera. Tant en una obra com en l'altra, l'autora ens conta històries d'un futur distòpic sorgit després d'alguna guerra assoladora i destructora. L'obra de Mariló Àlvarez resulta molt significativa, no només per la seua innegable qualitat, sinó també per representar la presència d'una escriptora jove que, com a lectora, es manifesta aficionada a aquest tipus de literatura i, en conseqüència, pot indicar-nos que estem davant la punta de l'iceberg d'una producció futura de literatura fantàstica també en la nostra llengua al País Valencià. Fet que, sens dubte, ens faria guanyar nous lectors i lectores en la llengua dels valencians i de les valencianes.

Bibliografia

- ALBANELL, Josep (1977): *La guia fantàstica*. Barcelona: Abadia de Montserrat.
- ÀLVAREZ SANCHIS, Mariló (2018a): *Relats d'un futur imperfecte*. Mislata: Edelvives Comunitat Valenciana.
- ÀLVAREZ SANCHIS, Mariló (2018b): *La primera onada*. Alzira: Bromera.
- BAUM, L. Frank (1991 [1900]): *El meravellós màgic d'Oz*. Alzira: Bromera. [Traducció al català: Josep Franco.]
- BELDA, Vicent Enric (2014): *Història de Sam. Deus Ex Machina*. Alzira: Bromera.
- BOIGUES, Lourdes (2013): *Arc. El naixement d'una heroïna*. Barcelona: Estrella Polar.
- (2017): *L'estirp del caçador*. Mislata: Edelvives Comun. Val.
- (2018): *La revolta d'Adam*. Picanya: Bullent.
- BROSETA, Teresa (2005): *Les costures del món*. Alzira: Bromera.
- CANET FERRER, Isabel (2015): *El Baró de Foc*. Picanya: Bullent.
- CASTELLANO, Pep (2003): *Thora i l'anell de la sort*. Alzira: Bromera.
- (2014): *L'aurora de la fi del món*. Alzira: Bromera.
- (2016): *Els guardians del gel*. Picanya: Bullent.
- CORTÉS, Jesús (2011): *La biblioteca fantàstica*. Alzira: Bromera.
- (2013): *Guardians i protectors*. Alzira: Bromera.
- DASÍ, Vicent (2017): *Loly Ferrer i l'enigma de Gulliver*. Alzira: Bromera.
- ENDE, Michael (1988 [1979]): *La història interminable*. Barcelona: Alfaguara. [Traducció al català: Francesca Martínez Planas.]
- ESPINÓS FELIPE, Joaquim (1991): *La devastació violeta*. Picanya: Bullent.
- FLUIXÀ, Josep Antoni (1992): *El viatge al país dels cocòlits*. Alzira: Bromera.
- FRANCO, Josep (1985): *El misteri de l'aigua*. Maçanet de la Selva: Gregal Llibres. [Reeditada el 1991 per Columna (Barcelona).]
- (1988): *La sal*. Barcelona: Empúries.
- (1996): *La ciutat submergida*. Alzira: Bromera.
- GALLEGO, Laura (2004-2006): *Memories d'Idhun*. Barcelona: Cruïlla. [3 volums. Traducció al català: Enric Tudó i Rialp.]
- CRÒNIQUES DE LA TORRE (2005 [2000]): *La Vall dels Llops* [I vol.]. (2005 [2001]): *La maledicció del Mestre* [II vol.]. (2005 [2003]): *La crida dels morts* [II vol.]. Barcelona: Cruïlla. Traducció al català: Ferran Gilbert i Álvarez.]

- (2007a): *Mandràgora*. Alzira: Bromera. [Traducció al català: Ferran Gibert i Álvarez.]
- (2007b): *L'Emperadriu dels Eteris*. Alzira: Bromera. [Traducció al català: Emma Piqué.]
- (2016): *Ales de Foc*. Alzira: Bromera. [Traducció al català: Ferran Gibert i Álvarez.]
- (2017): *Ales negres*. Alzira: Bromera. [Traducció al català: Ferran Gibert i Álvarez.]
- GUMBAU, Juane (2005): *L'àngel de la mort*. Sedaví: Tabarca Llibres.
- (2008): *L'àngel redemptor*. Alcoi: Marfil.
- (2017): *Èric i la Princesa dels Gels*. Alzira: Bromera.
- HAMBLY, Barbara (1986): *Dragonsbane*. Nova York: Del Rey Books.
- HERBERT, Frank (1989 [1965]): *Dune*. Barcelona: Pleniluni. [Traducció al català: Manuel de Seabra.]
- HOWARD, Robert E. (1932-1936): *Conan*. [Relats publicats al llarg dels números 20-28 de la revista *Weird Tales*, entre altres.]
- LE GUIN, Ursula K. (1986 [1968-1972]): *Terramar*. Barcelona: Edhasa. [3 volums. Traducció al català: Madeleine Cases Silverstone.]
- LEWIS, C. S. (2010 [1950-1956]): *Les cròniques de Nàrnia*. Barcelona: Estrella Polar. [7 volums. Traducció al català: Jordi Arbonès.]
- MIQUEL, Carme (2014): *Llum i Estel*. Picanya: Bullent.
- MOLLÀ CASTELLS, Jesús (2006): *Aiguablava*. Alzira: Tàndem.
- (2009): *El jove que va perdre el nom*. Alzira: Tàndem.
- MOMPÓ, Francesc (2005): *Els greixets*. Sedaví: Tabarca Llibres.
- (2008): *Uendos*. Sedaví: Tabarca Llibres.
- PASCUAL, Vicent (1986): *L'últim guerrer*. Maçanet de la Selva: Gregal Llibres. [Reeditada el 1993 per Tabarca (Sedaví).]
- (2013): *Els dorments*. Sedaví: Tabarca Llibres.
- PASTOR I QUIRANT, Ramon (2003): *Les tenebres de Maldar*. Barcelona: Baula.
- PLA, Joan (2007): *Xantal, la xica digital*. Mislata: Edelvives Com. Val.
- QUEROL, Jordi (2001): *Dos mons, un planeta*. València: Edicions 3 i 4.
- RICART, Raquel (2015): *El ciutadà perfecte*. Algemesí: Andana Editorial.
- ROWLING, J. K. (1999-2008 [1997-2007]): *Harry Potter*. Barcelona: Empúries. [7 volums. Traducció al català: Laura Escorihuela (vol. 1-4); Xàvier Pàmies (vol. 5-7); Salvador Company (adaptació valenciana, vol. 1-2, en Tàndem).]

- TOLKIEN, J. R. R. (1983 [1937]): *El hòbbit*. Barcelona: La Magrana.
[Traducció al català: Francesc Parcerisas.]
(1986-1988 [1954-1955]): *El senyor dels anells*. Barcelona:
Vicens Vives. [Volums I, II i III. Traducció al català: Francesc
Parcerisas.]
- VALLÉS, Lluçia (2002): *L'Illa de les Foques*. Alzira: Bromera.
(2005): *Lluna i la pluja*. Alzira: Bromera.